

Stednavne i Qasigiannguut Distrikt

Af Lars Johansen og Frank Nielsen

Fotos: Jette Weismann og Frank Nielsen

I 1999 udgav Greenland Tourism et nyt kort over Qasigiannguut Distrikt. Forfatterne af denne artikel bidrog til dette kort med en indsamling af stednavne. Vi har siden fortsat arbejdet og fremlægger her nogle af resultaterne.

Beretninger om enkelte stednavne

I Grønland har man traditionelt næsten altid brugt stednavne, der beskriver lokaliteten eller på anden måde har relation til stedet. F.eks. har et fuglefjeld typisk været opkaldt efter en af de ynglende arter. I reglen er disse navne umiddelbart forståelige. I andre tilfælde er valget af et navn uforståeligt for den uindviede. Nedenfor fortæller vi om en række eksempler af denne art.

Aallaarissat Tasia. Navnet betyder »De Rejsendes Sø«. Søen ligger 5 km SØ for Ilimanaq. Baggrunden for navnet er, at rejseruten, både sommer og vinter, fra Ilimanaq til Tasiusaq går over denne sø. Nu ligger der kommunale både i søen, men tidligere bar man kajaker og kønebåde over de to landtanger, som skal passeres, når man skal fra Itullip Ilua til

Tasiusaq. Grønlænderne har brugt ruten i århundreder (– eller snarere årtusinder!), og en række kendte europæere har benyttet ruten i forbindelse med studier af Jakobshavn Isfjord, af stenalderbebyggelsen på Qajaa og af forholdene i Tasiusaq:

Hinrich Rink, ca. 1850, [HR1].
Nordenskiöld, 30. juli 1870, [AN], p. 50.
Carl Fleisher, 1871, [JM], p.100.
R.R.I Hammer, 1879, [RH1].
M.C. Engell, 1902, [MCE].
Koch og Wegener, 1913, [KW], p. 382.

Men muligvis refererer navnet Aallaarissat Tasia til en bestemt rejse. Den 31. august 1841 fandt der nemlig en tragisk begivenhed sted på søen. På denne dag

Frank Nielsen er pensioneret lektor i matematik. Han har sammen med Jette Weismann udgivet en bog om vandringer i fjeldene syd for Jakobshavn Isfjord.
Lars Johansen er assistent ved Qasigiannguut Lokalmuseum. Han har indsamlet mange beretninger om livet i distriktet i gamle dage.

var de sidste 6 beboere fra udstedet Island i distriktets indre på rejse ud til Ilimanaq. Der var både grønlandere og danske, børn og voksne. De rejsende fulgte den traditionelle rejserute, og de ville krydse Aallaarissat Tasia på sammensurrede kajaker. Det er en sejltur på halvanden kilometer. Men midt ude på søen gik surringen op, og alle de 6 mennesker druknede, [GR].

Appannguit Innaat, af »appa«, lomvie. Der er ingen lomvier på stedet. Derfor har vi spurgt Peter Møller, som er opvokset på Akulliit, om baggrunden for navnet. Han fortæller, at engang, indtil 1920'erne, yngede der lomvier på stedet. Hans kilde var ældre mennesker i Akulliit.

Illorsuatsiaat i Kangersuneq. Navnet betyder »Gamle Huse«. Stedet er kendt som forsamlingssted i gamle dage. Man sang nidviser og dystede på forskellige måde efter sommerens vellykkede fangster. Der kom folk fra hele diskobugtområdet, bl.a. fra distrikterne Ilulissat, Kangaatsiaq, Aasiaat og endda endnu sydligere fra. Man kan stadig se springstene på stedet. Springstenene blev brugt under en leg, hvor det gjaldt om at hoppe fra sten til sten. Tæt ved er der fundet depoter og kødgrave, som nu ved højvande er næsten forsvundet under havoverfladen.

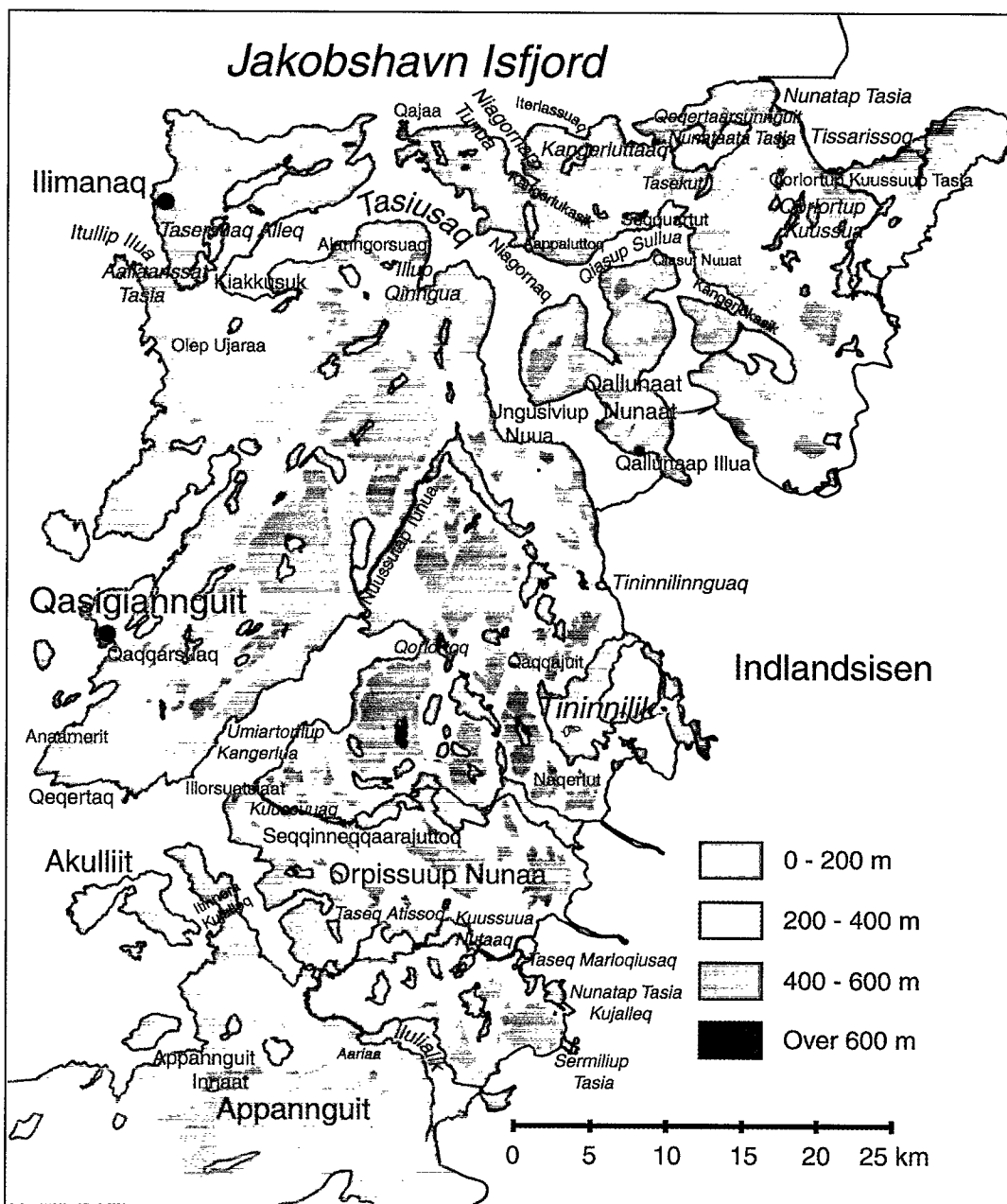
Illup Qinnqua. Navnet betyder »Husets Fjordbund«. Der ligger tre hytter ca. 500 m SV for det inderste af fjorden. De to er kommunalt ejede fangsthytter. De benyttes om vinteren og foråret af fi-

skere fra Qasigiannnguit, der fisker hellefisk i Tasiusaq. Navnet er imidlertid ældre end de nu stående hytter. Lokaliteten har formodentlig i århundreder været beboet under fangst i Tasiusaq. Den traditionelle slædevej fra Qasigiannnguit til Tasiusaq og videre til fiskepladserne ved Isfjorden passerer stedet. Rink kom forbi omkring 1850.

*Kangerluttaa*q, »Den Nye Fjord«. Navnet er nok valgt, fordi fjorden opstod af den daværende sø Nunatap Tasia omkring år 1920, jfr. [KW].

Kiakkusuk, »Den Bliver Varm«. Navnet refererer til en skråning ned mod Tasiusaq. Neden for denne skråning har beboere i Ilimanaq i dag både liggende. Bådene er kørt derind på slæde eller scooter om vinteren. Så når man har været på tur til Tasiusaq og kommer til Kiakkusuk, skal man først trække båden op over højvandslinien, og så skal man bagefter gå op ad skråningen med alle de ørreder, man har fanget. Og så bliver man varm. Navnet eksisterede allerede i 1880, [RH2].

Nunatap Tasia, »Nunatakkens Sø«. I slutningen af 1800-tallet var Nunatap Tasia, Qeqertaarsunnguit Nunataata Tasia og Kangerluttaa q én stor sø med navnet Nunatap Tasia. Hammer oplyser side 10-11: »Nunatap tasia ligger 165 fod over havet efter et middel af tre barometermålinger. I den vestlige ende, 200 fod fra Isbræen, var dybden 47 favne, så bunden ligger her 100 fod under havets overflade. Vandet er imidlertid fersk lige fra bunden til søens overflade, og søen

Kort over Qasigiannuit Distrikt med de stednavne, der er omtalt i artiklen.

tjener som beholder for det fra Indlandsisen nedstrømmende vand.« [RH2]. I juli 2002 blev der observeret sæl i Nu-

natap Tasia, på et tidspunkt hvor søens vandspejl faldt hurtigt, arealet halveredes på et døgn.

Olep Ujaraa, »Oles Sten«. En dansker ved navn Ole blev engang sendt fra Ilimanaq til Qasigiannuguit med breve. Det var stærkt tåget, og Ole kom ikke tilbage til aftalt tid. Man tog af sted i den retning, han var kørt, og da man kom til Qasigiannuguit, blev man klar over, at han ikke var ankommet. Der blev iværksat en eftersøgning, men man fandt ham ikke. Lang tid senere stoppede en slædekører ved stenen for at holde pause. Han så noget blankt i en fordybning. Da han så efter, opdagede han, at det var en urkæde. Ole var faret vild i tågen og havde søgt ly ved stenen, og der døde han. Fra dengang begyndte man at kalde stenen for »Oles Sten« og fjeldet kaldtes »Oles Fjeld«.

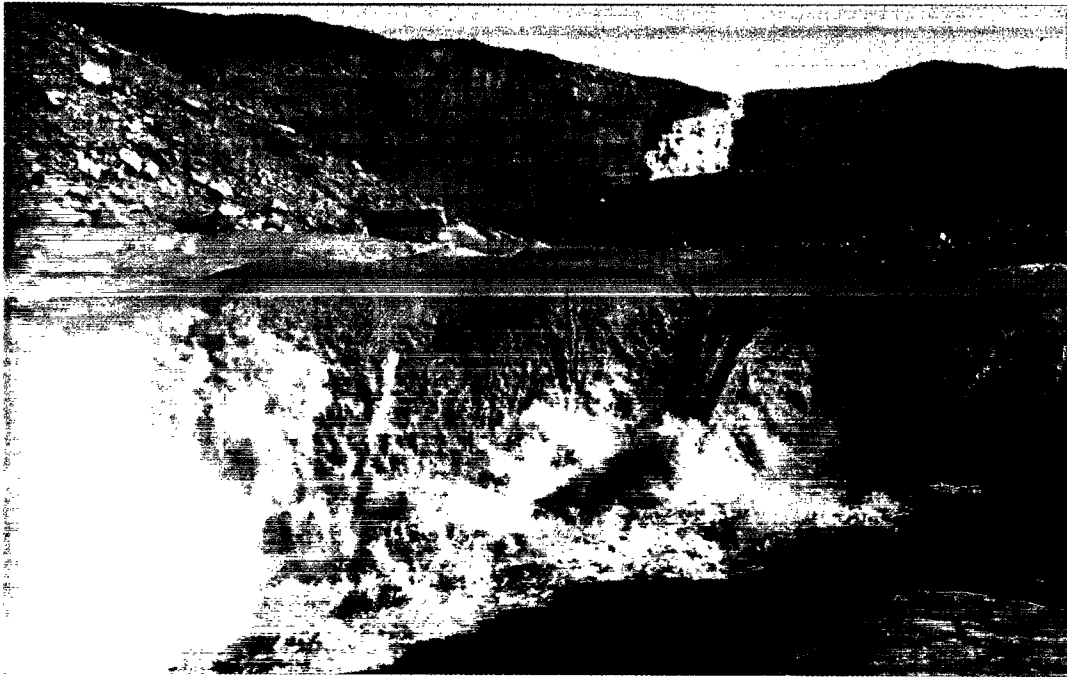
Qajaa. Ældre grønlandere fra Ilimanaq fortæller, at der for mange år siden boede en fanger med døtre på den halvø, der nu hedder Qajaa. Da fangeren blev

kajaksvimmel, begyndte han at fange sælerne fra et skær. Han blev roet ud til skæret, og derfra harpunerede han sælerne. Bagefter hentede døtrene ham til fastlandet i umiaq. Derfor er det egentlig skæret, der hedder Qajaa, »Kajakken«, [JM].

Qallunaap Illua, »Danskerens Hus.« Det er navnet på den hustomt, som man endnu kan se på sydspidsen af Qallunaat Nunaat. Stedet ligger lige ved kysten, og ruinen er velbevaret med op til 65 cm høje mure af sten og tørv. Stenene er stedvis så omhyggeligt udvalgt, og fugerne så smalle, at resultatet minder om murværk. Beliggenheden af Qallunaap Illua var lokalt gået i glemmebogen, men på baggrund af en oplysning af Rink, [HR1], [HR2], fandt Jette Weismann og Frank Nielsen stedet i sommeren 2002. Engell, [MCE], har følgende kommentar: »Her findes

Udsigt sydfra over Tasiusaq med Qajaa og Jakobshavn Isfjord i baggrunden. Fjeldet til højre i forgrunden er Alannorsuaq, dvs. »Den Store Skyggeside«.

Egnens største elv findes i distriktets nordøstlige hjørne. Elven hedder Qorlortup Kuussua, »Vandfaldets Store Elv«. Vandfaldet kan ses i det fjerne, når helikopteren lander ved Indlandsisen på turen fra Jakobshavn.

endnu resterne af et grønlandsk hus, der beboedes af en gammel mand, som levede her på grund af den udmærkede sælhundefangst, som her findes så godt som hele året igennem. Dette sted er tidligere af de danske blevet kaldt »Island«, fordi grønlænderne benævne det danske Island ved et navn, som meget ligner dette steds navn.« Det øger forvirringen, at Poul Egede anvendte betegnelsen Island om Qajaa, [VV], p. 45.

Qallunaat Nunaat. Navnet betyder »Danskernes Land«. Baggrunden er, at en dansk matros, Jens Hvass, i 1795 slog sig ned dér med sin familie og byggede det ovenfor omtalte hus Qallunaap Il-lua. Der var god garnfangst, og i 1815

boede der 15 mennesker på stedet. Beboelsen sluttede som nævnt i 1841, se under Aallaarissat Tasia. [GR], [VV], p. 49.

Qiasup Sullua, »Grådens Sund«. Sundets sydkyst udgøres af et stejlt fjeld, ved hvis fod der er en afsats, der overskylles ved højvande. Det fortælles, at for mange år siden blev der udsat en pige på ca. 10 år på den afsats. Der var stor sorg herover. Men noget efter, da umiakken var drejet sydpå ved Qiasut Nuuat, kom pigen gående inde fra landet. Hun fortalte, at hun var begyndt at kravle op ad den stejle klippe. Der fik hun hjælp, og det blev sagt til hende, at hun skulle fortsætte og hverken se op

Et hjørne af den store sø Tininnilik. Den øverste vandrette linie på skråningen i baggrunden markerer den højeste vandstand i søen. På billedet er vandets niveau 18 meter derunder, så man skulle tro, at der er lavvande, »tininneq«. Vandstanden kan imidlertid være yderligere 50 meter lavere.

eller ned. På den måde blev pigen reddet.

Qorlortoq. Bækken har navnet Qorlortoq, dvs. »Vandfaldet«, fordi der er et 150 meter højt vandfald i bækken.

Seginneqqaarajuttoq. R.R.J. Hammer forklarer navnet således: »»Det som i Reglen først seer Solen«, nemlig om Foraaret, naar Solen efter den mørke Tid igjen viser sig«, [RH1]. Tidligere udstedsbestyrer Frederik Jensen, Akulliit, har i en af sine indspillede fortællinger om områdets fangstområder på havet fortalt, at nogle af fjeldene på dette sted har været benyttet som pejlemærker, på grønlandsk naleqqat, når man var på fangst med kajak i havet nord for Akulliit.

Tasekut. Navnet kommer af taseq, »sø«, og kut, »rest«, altså »resten af søen«. M.C. Engell skriver: »Hvorfor denne Sø har fået dette Navn, ved jeg ikke. Skulle det antyde at Tasekut engang i sin tid

har hængt sammen med Nunatap tasia?«, [MCE]. Navnet huskes ikke længere af grønlænderne.

Tininnilik, af »tininneq«, lavvande. Navnet skyldes, at den 40 km² store sø har variabel vandstand. Vandstanden varierer ca. 60 meter i højden. Når man kommer til søen, ser man derfor næsten altid skrå, tørlagte, vegetationsfattige bredder rundt om søen. Man får derfor det indtryk, at der er lavvande i søen, også i de tilfælde, hvor vandstanden faktisk er høj.

Tininnilinnguaq, »Lille Tininnilik«, opfører sig omtrent som Tininnilik, men er meget mindre. Navnet er foreslået af forfatterne.

Tissarissog. Navnet har i tidens løb været flyttet lidt rundt i egnen syd for den indre Isfjord. Hammer, [RH2], fortæller side 5, at af Rink og Helland er denne bugt [dvs. Kangerlukasik ved Niaqor- nap Tunua, (forf.)] ved en fejl opgivet af grønlænderne kaldt Tivsarisok. »Tivsarisok er Navnet på en Bugt, som ligger nogle Mile inde i Isfjorden, hvor der efter et grønlandsk Sagn i tidligere Tid skal være skudt Sælhundede, hvis kød smager som Rensdyrkød, og hvorefter Bugten skal have fået sit Navn. Denne Bugt er nu fuldstændig tilpakket af Indlandsisen.«

Umiartorfiup Kangerlua. Navnet betyder »Umiakbugten«. Stedet blev anvendt som landingsplads ved sejlads i Kangersuneq, hvis stærk vind forhindrede fortsættelse af sejladsen.

Ungusiviup Nuna. Navnet betyder »Næsset, hvor man driver »gennefuglefangst«. Det var især fangst af edderfugle om efteråret, hvor de ikke kan flyve. Man gennede fuglene ind i bugten og fangede dem på den måde

Stednavneindsamlingen

Som nævnt i indledningen var udgangspunktet for vores indsamling af stednavne udgivelsen af et nyt kort over egnen omkring Qasigiannguit. Den snævre tidsramme, der var for udarbejdelsen af kortet, umuliggjorde en omhyggelig bearbejdning af det indsamlede materiale, inden kortet blev udgivet. Det indsamlingsresultat, der forelå i 1999, blev udnyttet, dels på det nævnte kort, dels på kortene i [NW]. Vi har siden fortsat arbejdet og fremlagde resultatet i en rapport, som i februar 2002 blev udgivet af Qasigiannguit Lokalmuseum. Denne rapport indeholder en fortegnelse over de stednavne i Qasigiannguit Distrikt, som enten er publicerede, eller som vi har indsamlet ved samtaler med stedkendte. Fortegnelsen indeholder 606 navne på 559 lokaliteter. Rapporten er tosproget, på dansk og grønlandsk, [JN]. Stednavnefortegnelsen findes også på elektronisk form som en accessdatabase. Der er også materiale om stednavnene på internettet, se [FN]. For dokumentation af indholdet i denne artikel henviser vi til rapporten. Rapporten kan fås ved henvendelse til forfatterne, se [FN].

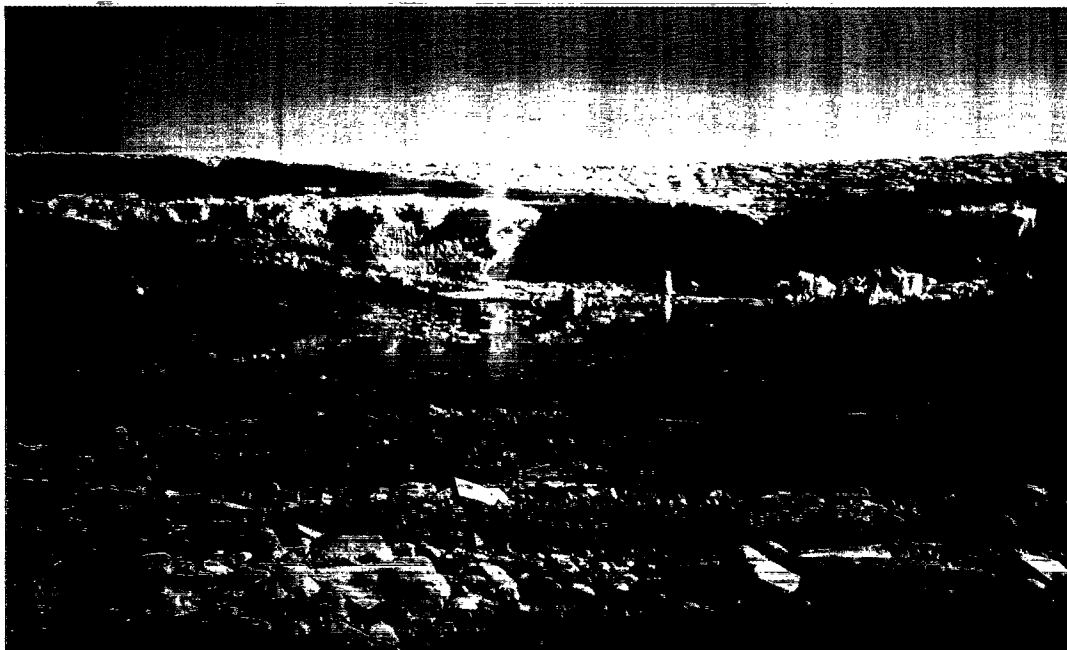
Som støtte til indsamlingen udarbejdede Kort- & Matrikelstyrelsen et kort til os i målestok 1:100.000, et kort helt uden stednavne. Herved opnåede vi, at

de mundtlige kilder kunne udpege præcise lokaliteter på kortet uden at blive påvirket af tidligere offentliggjorte stednavne. På grund af den begrænsede tid, der stod til vores rådighed, tilstræbte vi kun at dække hvert enkelt delområde med en enkelt mundtlig kilde. Men der er alligevel mange lokaliteter, der har fået navn angivet fra flere kilder, mundtlige, skriftlige eller begge dele. I disse tilfælde er der normalt god overensstemmelse mellem kilderne. Der har dog vist sig enkelte fejl på Geodætisk Instituts kort, ligesom det har vist sig, at en del lokaliteter har flere navne.

Indsamlingen af navne fra de mundtlige kilder foregik for det meste ved møder, enten på museet i Qasigiannguit eller i Ilimanaq. Under mødet udpegede kilden lokaliteten på kortet, den fik et løbenummer skrevet på kortet, og der blev ført en liste med sammenhørende navne og løbenumre. I et enkelt tilfælde, i Akulliit-området, har vi sejlet rundt i området og fået udpeget lokaliteter og navne, som så under sejlsadsen er blevet indført på kort og lister. Efterbearbejdningen af materialet har støttet sig til telefonsamtaler og til uformelle møder, bl.a. i Kangerlukasik. En enkelt mundtlig kilde viste sig ved sammenligning med det øvrige materiale upålidelig; resultaterne er ikke benyttet.

Om stednavnenes alder

Selv om stednavnene i distriktet sandsynligvis indtil nu i det væsentlige har været overleveret mundtligt, viser undersøgelsen en høj grad af stabilitet i de benyttede stednavne. Tre iagttagelser tyder specielt i denne retning:

Lav vandstand i søen Tininnilinguaq, »Den Lille, Lavvandede Sø«. Tininnilinguaq kan være helt tom, men når det er højvande, er alt land på billedet vanddækket.

For det første kan vi betragte Rinks håndtegnede kort fra omkring 1850, [HR2]. Det indeholder 18 grønlandske stednavne i distriktet. Af disse er der kun ét, nemlig Tissarissoq, som vi ikke har en helt ny kilde til. Det kort, som Rink udgav i [HR1] i 1852, indeholder 7 grønlandske navne i distriktet. Dem har vi alle nye kilder til.

For det andet indeholder Hammers kort fra 1880, [RH2], 38 grønlandske navne. Af disse har vi nye kilder til 31 navne. Af de øvrige 7 navne er der 3 navne på nu forsvundne nunatakker, ét er navnet på en sø, der nu er forsvundet. Der er altså kun 3 af navnene, der på uforklarlig måde er forsvundet.

Til sidst kan vi betragte den gruppe stednavne, der som eneste skriftlige

kilde har Geodætisk Instituts ikke offentligt tilgængelige kortserie fra 1953 i målestok 1:50.000, og som herudover har mindst én mundtlig kilde. Her er der ingen mulighed for, at den skriftlige kilde har haft indflydelse på den mundtlige tradition. Det drejer sig om 46 lokaliteter. Af disse får 37 det samme navn af den mundtlige kilde som det, der findes på kortet. I dette tilfælde er der næsten udelukkende tale om navne på fysisk små lokaliteter.

Disse observationer tyder på, at stednavnene på egnen har været meget konstante i de sidste 150 år.

Er de samme stednavne brugt andre steder i Grønland?

Mand og mand imellem plejer man at

sige, at i Grønland bruges de samme stednavne igen og igen langs hele kysten. Dette er rigtigt for en gruppe af meget almindelige stednavne, men i hvert fald i Qasigiannuguit Distrikt viser et gennemsyn af Kort- & Matrikelsty-

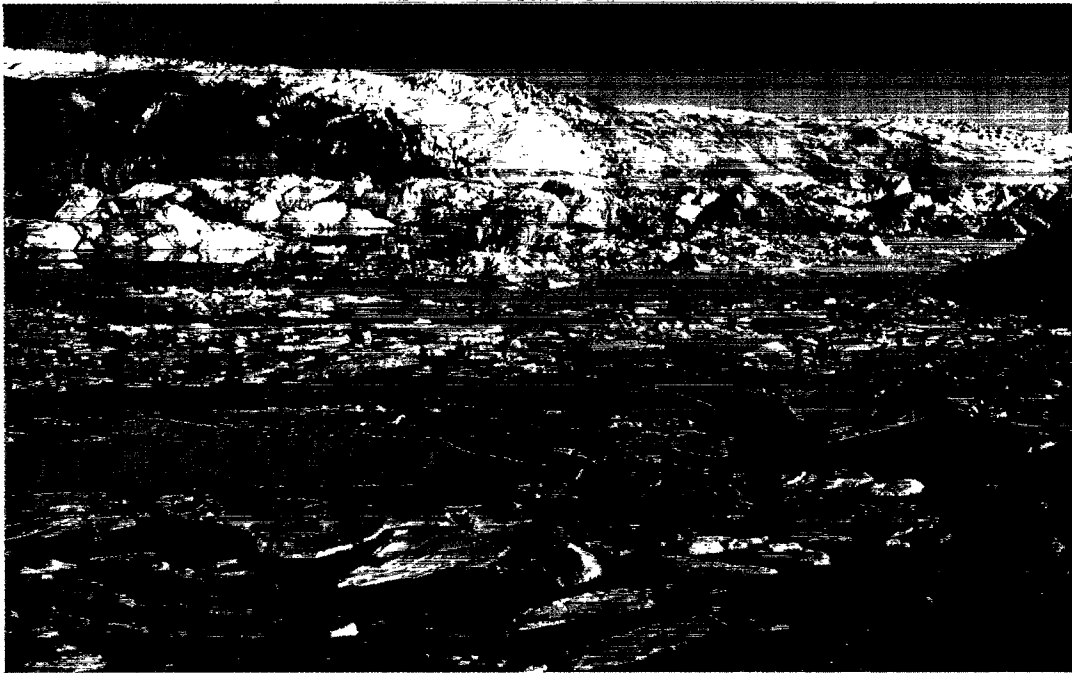
relsens stednavneregister, at mange af de registrerede stednavne ikke findes andre steder på kysten eller måske kun et enkelt sted eller to. Herunder følger en lille liste med nogle eksempler.

<i>Stednavn</i>	<i>Betydning</i>	<i>Antal forekomster</i>
Akulliit	I midten	9
Alanngorsuaq	Den store skyggeside	14
Anaarnerit	Tabt lort	0
Appannguit	De små lomvier	3
Ilimanaq		1
Ilulialik	Sted med isfjelde	2
Iterlassuaq	Den store bugt	28
Itinnera Kujalleq	Den sydlige overgang	0
Itullip Ilua	Bunden af bugten	0
Kangerlukasik	Den lille bugt	17
Kangerluttaa	Den nye bugt	0
Kiakkusuk	Den vil være varm	1
Kuussuaq	Den store elv	56
Naqerlut		1
Niaqornaq	»Knolden«	62
Nunatap Tasia	Nunatakkens sø	0
Orpissuup Nunaa	Krattets land	1
Qaqqajuit	Det sløje fjeld	0
Qaqqarsuaq	Det store fjeld	27
Qeqertaq	Øen	60
QiasupSullua	Grådens sund	1
Qivittoq	Fjeldgænger	2
Seqinneqqaarajuttoq	Solen skinner først her	0
Seqquartut		1
Tasiusaq	Søliggende fjord	26
Tininnilik	Lavvandet	2
Ungusiviup Nuua	Gennefuglefangstnæsset	0
Aappaluttoq	Det røde fjeld	12
Aariaa	Blodåre	2

Nye stednavne

I forbindelse med arbejdet med Greenland Tourism's nye kort og med netste-

det [FN] viste der sig i enkelte tilfælde et påtrængende behov for navne for ter-

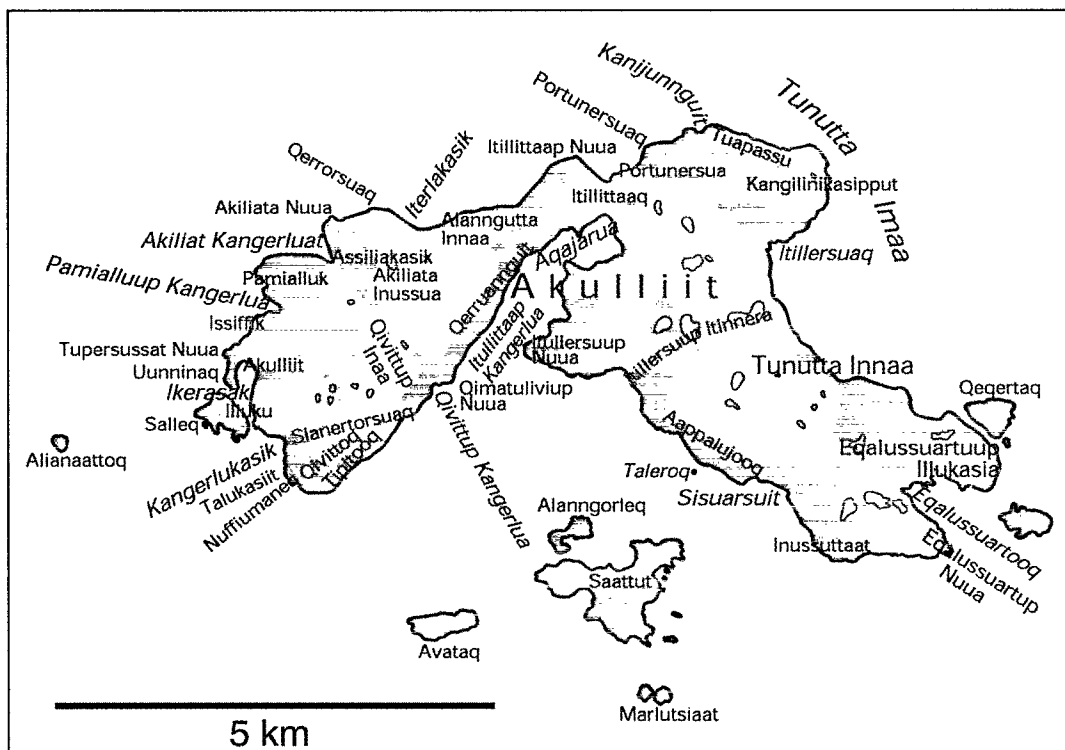
Sermiliup Tasia er en lille sø i den sydlige del af området. Den grænser op til Indlandsisen, og der glider 7 bræer ned mod søen. Navnet betyder »Bræernes Sø«.

rænobjekter, som, så vidt vi har kunnet få oplyst, ikke har noget grønlandsk navn. På baggrund af vores eget kendskab til egnen har vi foreslået grønlandske navne til disse 8 lokaliteter, navne, som vi har valgt i overensstemmelse med grønlandsk stednavnetradition. Det drejer sig om følgende navne:

Nunatap Tasia Kujalleq, Qorlortup Kuussuup Tasia, Nuussutap Tunua, Kuussuua Nutaaq, Sermiliup Tasia, Taseq Attissoq, Taseq Marloqiusaq og Tininnilinnguaq. Kun i ét tilfælde har vi fået angivet grønlandsk navn til et af disse steder: Det drejer sig om den meget særprægede sø Tininnilinnguaq. Her har vi fået angivet tre forskellige grønlandske navne, af hvilke ingen på nogen måde karakteriserer søen.

Fordelingen af stednavnene

Stednavnene er stærkt koncentreret om kystegnene. Inde i landet sker det tit, at selv store søer, elve og fjelde ikke optræder i vores stednavnefortegnelse. Dette skyldes ikke, at vi under indsamlingen har koncentreret os om kystegnene. Tværtimod var udgangspunktet for indsamlingen, at der var så få stednavne inde i landet, at det var vanskeligt at beskrive ruterne i vandreguiden [NW]. Vi har direkte spurgt kilderne om navne på mange af de indlandslokaliteter, der ligger på vandreruterne. Men i de fleste tilfælde fik vi intet svar eller endog det svar, at der intet navn findes. Som et eksempel på, hvor tæt kystegnene har været dækket med stednavne, viser vi her et kort over øen Akulliit, ca.

Kort over øen Akullit.

20 km syd for Qasigianguit. Vores kilde til disse stednavne er Peter Møller, der nu bor i Qasigianguit, men som boede på Akullit »indtil bygden blev nedlagt den 14. juli 1963 kl. 10«, som Peter Møller sagde til os.

Vi takker

Først og fremmest siger vi tak til de lokalkendte grønlandere, der har oplyst os om stednavnene i deres hjemegn, specielt siger vi tak til Jonas Lange, Therkel Larsen, Peter Møller, Gerth Villadsen og Ove Villadsen. Så siger vi tak til Jette Weismann, der tog initiativet til det hele. Og til sidst tak til Anders Nielsen, Kort- & Matrikelstyrelsen, for

udarbejdelsen af oversigtskort og for adgang til databasen med grønlandske stednavne.

De to kort bringes her med tilladelse af Greenland Tourism og kartograf Flemming Nørgaard, Compukort. Kortene må ikke kopieres uden tilladelse.

Afslutning

Et af formålene med den indsamling af stednavne, der her refereres, var at nedskrive mange af de stednavne, der nu kun huskes af ældre mennesker, og bevare dem for eftertiden. Vi håber med denne artikel og med vores rapport at kunne inspirere til, at det tilsvarende arbejde udføres andre steder i Grønland.

Nunatap Tasia er en lille isdækket sø i distriktets nordøstlige hjørne. Navnet betyder »Søen Ved Fjeldet Ved Indlandsisen«.

Referencer

- [MCE] M.C. Engell:
Undersøgelser og Opmaalinger ved Jakobshavn Isfjord og i Orpigsuit i Sommeren 1902, Meddelelser om Grønland 26.
- [GR] Grønland i Tohundredeåret for Hans Egedes Landing, 1921, Meddelelser om Grønland 60-61, p. 119.
- [RH1] R.R.I. Hammer:
Undersøgelse af Grønlands Vestkyst ... Meddelelser om Grønland 8, 1889.
- [RH2] R.R.I. Hammer:
Undersøgelser ved Jakobshavn Isfjord ... i vinteren 1879-1880, Meddelelser om Grønland 4, 2. opl., 1893.
- [JN] Lars Johansen, Frank Nielsen:
Nunat Taaguutaasa Allassimaffiat Qasigianguit Eqqaanni, Kalaallit Nunaata Kitaani, Stednavne i Qasigianguit Distrikt, Vestgrønland, Qasigianguit Lokalmuseum, 2002.
- [KW] Koch og Wegener:
Wissenschaftliche Ergebnisse ... Meddelelser om Grønland 75, 1930, p. 382 ff.
- [JM] Jørgen Meldgaard:
Bopladsen Qajaa i Jakobshavn Isfjord, i Qeqertassuk, Qasigianguit Katersugaasiviat, ca. 1990.
- [NW] Frank Nielsen, Jette Weismann:
Vandringer syd for Jakobshavn Isfjord, Gads Forlag, København 1999.
- [FN] Frank Nielsen:
www.sydforisfjorden.dk
2000 ff.
- [AN] A. Nördenskiöld:
Redogörelse for en expedition till Grönland år 1870, Stockholm 1871.
- [HR1] Hinrich Rink:
De danske Handelsdistrikter i Nordgrønland, København 1852.
- [HR2] Hinrich Rink:
Håndtegnet kort nr. 124, Rinks Samling, Det Kongelige Bibliotek.
- [VV] Villads Villadsen:
K'asigianguit ukiune 250-ine. Christianshåb i 250 år. Christianshåb Kommune 1984.